

Učiteljski TOVARIS.

List za šolo in dom.

Izhaja 1. in 15. vsakega meseca na celi poli. Cena mu je za celo leto 3 gold., za pol leta 1 gold. 50 kr. Spise in dopise prejema vredništvo; naročnino in oznanila pa prejema in razpošiljanje oskerbuje založništvo.

List 22. **V Ljubljani, 15. novembra 1877.** **Tečaj XVII.**

Kako naj bi se vravnale sedanje šolske knjige.

Preteklo je že dvajset let in več, kar so ljudske šole na Kranjskem in sploh po slovenskih deželah dobile nekoliko nove, nekoliko pa popravljene in novovravnane knjige.

Kaj se je od tega časa že v šolstvu izpremenilo! Dobili smo novo šolsko postavo, novi šolski in učni red, tedaj nove vredbe o učnih smotrih in učnih načrtih, — in glejte, le naše slovenske šolske knjige ostale so take, kakoršne so bile pred 20timi leti! Nekaj let sem že ni bilo učiteljskega shoda ali učiteljske konference, da bi se ne bi pretresovale knjige za naše slovenske šole in tudi šolski in drugi časniki, slovenski in nemški, so to stvar razpravljali, a zgodilo se vendar do sedaj še ni ničesa, in se tudi tako dolgo, berž ko ne, ne bode kaj storilo, dokler bomo mi roke križem držali. Čas je, da gremo na delo, in sicer po naj hitreji in naj krajši poti, to je: kar je v dosedanjih knjigah dobrega, to ohranimo, kar pa sedanjemu času ali sedanjim učnim načertom ni primerno in vgodno, pa izpustimo.

Začnimo popravljati najpred „Abecednik“.

Ako vse najstarje Abecednike (slovenske in nemške) z današnjimi primerjamo, vidimo, da je, kar zadeva metodo, pa tudi obliko, malo izpremenjenega. Že v 17. stoletju so bili naši Abecedniki zelo sedanjim podobni, to je, obsegali so čerke, potem zloge, besede, kratke stavke in lehkorazumljive berilne vaje. To pa je bilo vse tako vravnano, kakor je pisatelj menil, da je po tej ali unej poti bolje za učenje. Resnica je, kakor je stari učitelj rekel, ko so ga vprašali, katero knjigo bodo njegovi učenci rabili. Rekel je: Dober učitelj umé iz vsake knjige učiti.

Vendar, ako v obče ni posebno prva knjiga dobro vravnana, se uku v branji posebno v prenapolnjenih šolah zeló zavira. Naš sedanji „slovenski Abecednik“ naj bi se tako-le vravnal:

1. Prvi del, t. j. verstenje čerk z berilnimi vajami naj bi z nekaterimi popravami, posebno kar zadeva vnanjo obliko pisnih čerk, obče ostal.

Vaja o številih naj bi izostala, ker to nalogo opravljajo sedaj računice.

2. Drugi razdelek: Kazalni poduk naj bi po večem ostal, kakor je, akoravno je obširen. Bolje je, da ima učitelj več tvarine v porabo kakor premalo.

3. Tretji razdelek: Berilne vaje naj bi se nekoliko pre naredile in sicer tako, da bi se nekatere izpu stile in z drugimi bolj primernimi nadomestile. Pridjalo naj bi se tudi več vaj v vezani besedi (se vé da v lahko razumljivi).

„Pervo berilo in slovnica“ naj bi se tako-le popravila:

1. Vse berilne vaje naj bi se tako uverstile, da bi bile najpred podlaga jezikovemu uku, potem pa uku v realijah in sicer po versti, kakor je v učnih načertih zaznamovano. Vendar pa naj bi se vse vaje delile:

a) v podučne povesti, pripovedke, basni, prilike, pesmi, izreke in pregovore; b) v prirodopisne in obertnijske; c) v zemljepisne, zgodovinske (posebno domovinske) in sploh berilne vaje v dobrem družbenem življenji. Kar je primernih vaj v tej knjigi, naj bi se tedaj ohranile, neprimerne naj bi se pa izpu stile in z drugimi namestile.

Začetni nauk slovnice in pravopisja naj bi se tù izpu stil in posebej izdal; tako tudi „šolske pesmi“ z napevi, katerih učenci ne rabijo, ker tu še ne znajo po sekircah peti. Učitelj pa naj ima zbirko napevov posebej. Čemu bi učenci knjigo dražje kupovali zaradi nepotrebne priloge?

„Drugo berilo“ naj bi se po ravno tem načertu uravnalo, kakor pervo, toda vse te vaje bi morale biti v drugi, obširniši obliki in sicer tako, da bi obsegalo in ponavljalo (razun kerščanskega nauka, številjenja in oblikoslovja) vse šolske nauke, ki se učé v trojno razredni šoli.

„Tretje berilo“ pa naj bi uterjevalo učence v vseh šolskih vedah, ki se po postavi tirjajo od učenca, ki zapu šča ljudsko šolo, in zraven naj bi bilo to berilo tudi tako uravnano, da bi služilo ponavljavnim šolam in šolam po mestih in tergih za nadaljevalne obertniške šole.

Kar se pa tiče jezikovega uka, bi bilo naj bolje, da bi se spisale posebne knjige, in sicer 1., 2., 3., 4. in 5. slovnica s spisjem in pravopisjem, katera bi obsegala različne vaje v pravilnem govorjenji in pisanji. Dodatek bi obsegal

a) opravilne, vsakdanje spise in razna javna pisma;

b) lepo govorjenje in nekaj o pesništvu in o zgodovini slovenskega slovstva.

Z računicami, ki nam jih je spisal in preskerbel naš nepozabljivi nekdanji deželni šolski nadzornik vitez dr. Fr. Močnik, smo popolnoma zadovoljni; želeti bi le še bilo, da bi nam slavni pedagog preskerbel še eno računico za vsakdanje potrebe, ki bi se pečala s prostimi nalogami iz kmetijstva, obertnijstva in sploh za vsakdanje življenje brez težkih šolskih številskih dokazov.

Vse knjige za ljudsko šolo pa bi morale imeti nalogo, da bi izobraževale ljudi za vsakdanje družinsko, občno, državljansko in нравno (moralčno) življenje, kajti, dokler ne bode ljudska šola pospeševala нравnega življenja in ne bode vterjevala s tem prave podlage ljudski izobraženosti, ne bode imela ne domovina, ne država prave koristi od šole. Slavni pedagog Janez Amos Komenski pravi: Seme za prave véde, omiko, nravo in pobožnost leži že v človeški naravi; vendar človek, ako hoče biti človek, mora se temeljito, stalno izobraževati, t. j. na podlagi нравnosti.

A. Praprotnik.

Pedagogični pogovori.

(Spisuje Jos. Ciperle.)

22.

Govorili smo že o tem, da niti vvodni člankarji, niti drugi ležnjivi šolski preroki šolstva ne bodo zboljšali, ampak le edini učitelji. To je tako resnično, kot, da je dvakrat dve štiri. Učitelj je edini pedagog, ki ima opraviti s šolstvom, ali ravno on ima tako malo besede pri njem. Dostikrat se pač sliši ali bere, da so učitelji še le novejši čas postali svobodni. Ali naj mi zameri kdo ali ne, jaz ne vidim nikake svobode pri njih. Pa tudi kruhoborstvo ne cvete nikjer lepše, kot pri njih. Čudno je tudi, da tako radi nemško lomijo, kot bi bil nemški jezik edini zvečičavni na svetu. Saj ne stoji nikjer v sv. pismu, da kdor lomi nemščino, bo deležen nebeškega kraljestva, ampak kdor je v malem zvest, ta bo čez veliko postavljen. Slovenski jezik je res majhena veja slovanščine, ali jezik je vendar, in kot jeziku se mu pristuje ista čast in ista cenitev, kot nemščini ali francoščini. Saj ni slovenski jezik kriv, da ga govori tako malo ljudi. In če se ga še ti sramujejo govoriti, ki ga znajo; kdo ga bo pa potem? Tisti gotovo ne, ki ga ne znajo. Pa dovolj o tem, o jeziku bom še pozneje govoril obširneje.

Pa še drugi vzrok je, zakaj se šolstvo ne povzdiguje: učitelji imajo namreč premalo svobode. Pa bo kdo oporekal: Kdo pravi, da je imajo premalo? Ali niso sedaj samostojni, ali niso nehali mežnarji biti, ali se jim ni povikšala plača, i. t. d.? — Vse prav lepo. Samostojni pa vendar niso. Le pomislimo, koliko predstojnikov imajo! Slovenski pregovor pa prav dobre pravi: Kolikor glav, toliko misli. Ali pa nimajo ti razni

predstojniki tudi raznih misli? Ali pa tudi ne smejo razodeti teh svojih raznih misli? Eden pravi učitelju: delaj tako! drugi pa svetuje: delaj tako, pa bo prav; tretji pa reče: tako ni prav, ampak tako, kakor jaz pravim! Lahko bi navedel tukaj tudi par izgledov, pa naj zadostuje bralcem, da jih le jaz vem.

Tudi mežnarji so nehali biti učitelji. Kaj pa temu sledi? To, da imajo manj denarja, kakor poprej. Tudi plača se jim je povikšala; ali kako! Tako je sedanji učitelj skoro na slabejem, kot prejšnji. Potem se pa kriči o svobodi. Saj učitelji pa tudi sami niso nič kaj zadovoljni s temi novimi naredbami, še celo liberalni ne. Jaz bi dejal, da bi se morala beseda svoboda kar odpraviti iz človeškega govora. Škoda res za tako lepo besedo, ali je že tako, da nima človek nikacega pravega pojma o nji, ako jo še tako premišlja. Sedanje razmere na svetu ga vse drugače uče. Tako en primerljej, ki je gotovo vsacemu znan. Ko se je pred dvema letoma vnel upor v Hercegovini, so jeli vsi nemški liberalni časniki kričati: Kako se podstopijo ti nesramni Hercegovinci upirati Turkom, svojim gospodom, ki so jim plenili njihova polja, jih tlačili, in jim skrunili žene! To bi morali vendar poterpeti, saj jim še lahko novo žito vzraste na polji, saj se rane zopet zacelijo, i. t. d. — Ali predragi liberalci, to vendar ne gre. Bom pa jaz napravil en drug primerljej. Zakaj so se pa leta 1813. vzdignili vsi Nemci zoper Napoleona? Zakaj mu niso pustili, gospodovati po svoji deželi, zakaj se mu niso pustili tlačiti in stiskati, i. t. d.? Odgovorilo se mi bo, zato ker tega človeštvo terpeti ne more. — No, ali pa zamore terpeti človeštvo, ako Turek kaj tacega dela? Oj, vi nemški liberalci, kako smešni ste v vsem svojem početju! Ali nas ne spominja to prav na orijentalški despotizem? V mnogih azijskih državah sme vladar pustiti komu odsekati glavo, če se mu zdi prijetno; ali če kdo drugi stori kaj tacega, je kaznovan. Nemci so se smeli vzdigniti zoper Napoleona, Hercegovinci pa ne zoper Turka.

Oprostite dragi bralci, da tako rad zabredem od svojega predmeta. Včasih mi kaka stvar tako na serci leži, in me tako tišči, da je kar prenašati ne morem. Mora tedaj na dan. Tako je bilo tudi s tem, o čemur sem zdaj pisal.

Gotovo bi marsikteri učitelj kje kako pametno povedal, ako bi smel. On pozna najbolje sebi izročeno mladino, veliko bolje celo, kot stariši sami. On tudi jako dobro vé, kje bi bilo treba pomoči, in kako naj bi se pomagalo? Poreče se, saj so pedagoški listi, v njih lahko razodene učitelj svoje menjenje. Kdo pa bere te liste? Zopet le učitelji. Po njih zvedó le to, kar so že sami mislili. Kakošen vspeh ima pač potem vse pisarjenje!

(Dalje prih.)

c.

Matej Ravnikar.

Ravnikar est spes mea: sunt enim in illo aequae divinae velle et nosse. Kopitar.

Tretji mož, kateri je duhovitega Zupana jako čislal ter mnogo občeval z njim, bil je Matej Ravnikar. Rojen je bil 20. septembra 1776 na Vačah poleg Save; sicer ubožen, toda bistroumen je prišel v Ljubljano v šolo, postal po dokončanem modroslovju bogoslovec, po naukih v treh letih doveršenih za mašnika posvečen l. 1802 koj učenik pravoverstva ali dogmatike v bogoslovju, l. 1805 verozakona v liceji in nedeljski pridigar, potem vodja Ljubljanske duhovščnice, l. 1809 v dobi francoski kancelar (Chancelier) vseh šol, poznej voditelj sedme in osme ali tedanje liceje, l. 1817 korar Lamberški, l. 1827 sovétnik, duhovski in šolski opravnik pri c. kr. primorskem deželskem poglavarstvu, l. 1830 izvoljen za škofa Teržaško-Koperskega — umerl v Terstu po neutrudnem in blagovitem cerkvenem pastirjevanji 20. novembra 1845.

Po francoski dobi ostane verli Ravnikar na kermilu v tukajšnjih šolah, in za njega ravnatelja pride dr. Jakob Zupan z dežele v mesto za profesorja v bogoslovje l. 1817, in zdí se mi, da prav on je bil, ki je ponosnega Zupana krotil in vladal; vsaj — dokler je Ravnikar bival v Ljubljani, ni bilo čuti o kacij posebnih razporih njegovih. A tudi Zupan je Ravnikarja jako spoštoval. Vidi se to iz tega, da mu je, kadar je postal bil vladika ali škof, zložil slavno pesem ter jo priobčil v „Illyr. Bl. 1831 št. 50, ktera (str. 29 pričeta) se popolnoma glasi:

Jega Milosti visoke časti vrednimu Gospodu Gospodu
Ravnikar Mateju, Škofu Teržaške-Koperske Cerkve, itd. itd. itd.

Verhu Adrija likvajte
Koper, Opčina, Duin!
Oču takimu ploskajte
’Z mander, logov, bark, solín!

Brez opor, brez pergamena
Blagorojen sam cvedè:
Čast za čast nepoželjena
Srejnjam dvém iskála Te.

Mej sodniki rajni sije
Vam Potočnik patricjèn:
Bo mej Sigmonde škofije
Vaju Ravnikar verstèn.

’Z Tvojih ust med pil resnice
Bogoslov trindvajset lét:
Ljudu hranil uk dušice
’Z nekalenih vrel zajét.

Božje pismo ukazuje
Dela dobrih razglasit’:
Misel nukam povzdiguje
Ded široko imenit.

Poštovali Te, ljubili
Rasadnika zborniki:
Tebe vsim izgled častili
Viši, niží, druženi.

Se Tagaste veselile
Avgušтина Monike:
Tebi Vač goré bistrile
So glavó, sin Karnije!

Revniim stotine slovijo
Tvoje milosti rokó:
Kmetov majhini bledijo,
Tvoj odhod skerbní zvedó.

Omagvali blagorvaje
Redi Akademikov:
Dá primorju Te jokaje
Sava, Ezdraž Ilirrov.

Kamer kolj Te posadista
Svitli Dunej, sveti Rim,
Enoustino prosista
Davno Te préd Okra, Krim.

Tujstvo krajnšini ukrotil,
Nedotečen Ti povsod!
Česar bodi, nam se lotil,
Kažeš, Vodja! pravi pot.

Tebe viditi živeti
Čednostam dobí sercé:
Tebe krotkiga prevzeti
Povikšila prešibké.

Slavno spremi Te Ljubljana,
Cenit' vajena moža:
Verhnika poslovljovana
Plače, tažit' se ne dá.

Jaderno svetá tergiše
Glas Tvoj slušati hlepí:
Vsih rodov zemljé sejmiše
Za-Te, Vladika! gori.

Vkoreniniti korista
Mnogo, mnogo, krog in krog,
Janeza Evangelista
Preživeti daj Ti Bog!

Erklärungen.

1. Koperske, Capobistritz. 2. Likvati, jubeln; lik, Lobgesang; likan, geglättet. 3. 'Z mander, aus den Mandrien, Willen. 4. Rajni, der selige; raj, Paradies. 5. Po-točnik, Joseph, der edle Präsident des Wechsel- und Handelsgerichtes zu Triest 1808. Patricien, unter die Patricier aufgenommen. 6. Sigmond, Graf Hohenwart, Bischof zu Triest von 1791 bis 1794. 7. Ded, Ahne. 8. Blagorojen, wohlgeboren. 9. Srejna, Gemeinde. 10. Bogoslov, Theolog. 11. vreló, vir, Quelle. 12. Rasadnik, Seminarium. 13. Zbornik, College; zbor, Collegium. 14. Druženi, Gleiche. 15. Stotine, Hunderte. 16. Blagorvaje, gratulirend. 17. Redi, Reihen. 18. Ezdraž, der biblische Geschichtsdreher. 19. Tujstvo, Fremdartigkeit. 20. Poslovljana, Abschied nehmend. 21. Plače, weint. 22. Enoustino, einstimmig. 23. Okra, Okraj, o kraju, Rüste. 24. Krim, Berg bei Laibach. 25. Povikšilo, Beförderung. 26. Tergiše, Tergeste, Triest; Handelsplatz. 27. Sejmiše, Marktplatz. 28. Vladika, Bischof; vladati, leiten. 29. Korist, Nutzen. 30. Mnogo, viel. Z.

Življenje in dejanje Ravnikarjevo je popisal bil najprej neki častitelj njegov v Ljubljani ter poslal v Terst s pristavkom, da to je le življenje našega Ljubljanskega Ravnikarja, in prinesle so ta spis „Novice“ l. 1845 k 50. listu v posebni prilogi. L. 1846 pa pišejo: „Smert visokozaslužnega Teržaškiga škofa so zvedili kmalo tudi v Parizu. Vredništvo francoskiga mesečnega časopisa, ki se imenuje „Le necrologe universel du XIX siecle“ in ki popisuje samo življenje umerlih imenitnih mož tekočiga stoletja, je 13. Grudna pretečeniga leta prosilo, de bi mu iz Tersta poslali popis Ravnikarjeviga življenja. Vikši vrednik imenovaniga časopisa gosp. Saint-Maurice Cabany sklène ta dopis s temi besedami: „Noben človek ne zasluži bolj ko ranjki Ravnikar priti v te velike bukve, v kterih so vse imenitne osebe sedajnega stoletja zapisane“. — Komu bi serce od veselja ne poskakovalo, slišati, kako ptuj narod Slovence časti — pravi dr. Bleiweis nato v „Novicah“ št. 2. str. 6. — Treba je bilo torej prvemu dodati še popis Teržaškega Ravnikarja. K temu so znanci in prijatelji spodbujali gospoda, kteremu je Ravnikar bil poseben dobrotnik, kajti sprejel ga je bil v osodnjem času

iz Ljubljanske v škofijo Teržaško, in gospod ta je znani naš Čbeličar, Emanuel Jožef Kovačič, kateri je učeniku svojemu dr. J. Zupanu v imenu součencev bogoslovcev I. leta zložil bil l. 1832 umetno čestitko: Vivat Supan! (Gl. Jezičn. str. 5, 6; 50, 51). Ta je čez leto in dan sestavil kratek opis življenja Ravnikarjevega po nemški, ki ga je sloveči doktor Kandler dal potem na svetlo po laški z naslovom: „Biografia di Monsignor Matteo Raunicher Vescovo di Trieste e Capodistria“.

Ker so pa mislili mnogi Slovenci, ki so ali prijatelji, součenci, ali častitelji pokojnega višega pastirja bili, da bi se spodobilo življenje tega imenitnega in za cerkev in slovenščino tolikanj zaslužnega moža Slovencem v njih jeziku bolj na tanko razložiti, je storil to tudi po nagibu lastnega Ravnikarju živo vdanega serca verli rojak kranjski, ter v Drobincih l. 1858 v ogledalu blaženih mož, nekdanjim v spomin, sedajnim v posnemo str. 81—107 priobčil: Matevž Ravnikar, prvi Teržaško-Koperski škof. Zapisal Jož. Kovačič, njih nekdanji kaplan. V tem opisovanji je primerno dokazano, kako je napredoval Ravnikar v silo ubožnih razmerah vendar izverstno učenec, kako podučeval potem učenik, ponosno se vedel o vladi francoski, narodno in domoljubno pozneje pod vladavo avstrijsko; kako je povzdignil škofijo Teržaško, katero je dobil bil bolj v žalostnem stanu, skerbela za mladino, pomagal duhovnom, bil pravi oče svojim vernikom, ljubo se obnašal pri škofovskem obiskovanji na deželi, kako priprosto živel domá, vse premoženje sporočil v dobre namene, za uboge dijake, vzlasti za revne v Terstu, na Vačem in sosednih duhovnijah, in kako je tedaj zapustil si na zemlji nepozabljiv spomin.

Da se spomin ta nekoliko povzdigne in poživi, sprožil sem l. 1876 opisavši ga pod naslovom: „Vladika Matej Ravnikar v slovstvu slovenskem“ v „Slovincu“ št. 89—91 misel, naj bi se ranjkemu na slavo, naslednikom pa v podbudo in posnemanje, ako že ne v Ljubljani, vsaj v Terstu in vzlasti na Vačem, kjer mnogi še uživajo njegove dobrote, s sosednimi duhovnijami, obhajala stoletnica Ravnikarjevega rojstva. Vspél temu je bil, da se je na Vačem 20. septembra 1876 po njem res obhajala cerkvena slovesnost; da so slovenski časniki spominjali se ranjkega, kajti „poštenjak nikolj ne umerje, v delih svojih vedno še živí“; da je „Soča“ omenjeni spis deloma ponatisnila; da je družba sv. Mohora v koledarji za l. 1878 str. 175—182 po prejšnjih prinesla sestavek, spisal Vladimir: „Škof Matevž Ravnikar, slavni pisatelj slovenski“ i. t. d. — Spominjal sem se verlega moža ter izverstnega pisatelja v dosedanjih razpravah (na pr. Jezičn. IX.—XI. str. 3—5; 130. Jezičn. XIV. str. 33. 34.) in tudi letos že tu in tam; vendar — ker je tolikanj storil vprav za naše šolstvo in pisménstvo, ker je v tako posebnih razmerah bil z dr. Zupanom, in ker ne kaže pričenjati obeta-

nega M. Ravnikarja II. t. j. Poženčana, naj se za stoletnico tudi v „Tovarišu“ vsaj po nekterih čerticah opiše M. Ravnikar I. —

Zakaj je dobro, in koristno, da si učitelj spoštovanje otrok in starišev pridobi in ohrani, s katerimi sredstvi to doseže.

(Pri okr. uč. konferenciji v Rudolfovem 20. sept. 1877 gov. J. Gantar.)

Učiteljski stan je častitljiv, ali že od nekdam malo spoštovan, da celo zaničevan (?) stan. To se zna že iz znanega rimskega pregovora: „Kogar bogovi sovražijo, odločijo ga za vzgojitelja“. Prestopimo pa iz onih rimskih časov precej na sedanji čas, in pogledimo najprej, kaj ovira, da učiteljski stan, oziroma učitelj, še vedno nij tako spoštovan, kakor zasluži, in potem, kako si more učitelj zadobiti pravo veljavo in spoštovanje pri šolskih otrocih, njihovih stariših in tudi pri celi občini.

Kar zadeva prvo, zakaj da učitelj nema prave veljave pri ljudeh, bili bi po mojih mislih nekako sledeči trije vzroki:

1. Ker večina ljudstva na deželi še vedno ne spozna velike koristi dobre šole, nego jo smatra napravo, celo nepotrebno. Iz tega pa izvira, da tudi učitelj prave veljave in spoštovanje pri ljudeh nema.

2. Slaba domača izreja otrok. Znano je, da mnogo starišev iz prevelike ljubezni do svojih otrok v tem obziru šoli naravnost nasproti dela, in nočejo nič vedeti od tega, da v šoli je učitelj gospodar njihovega otroka, in

3. bila je do novejšega časa naj večja ovira: slabo materijelno stanje učiteljev. Res, da še sedaj nijsmo prav posebno še mi kranjski učitelji zadostno plačani v primeri po drugih kronovinah *) vendar moramo biti veseli tega, memo prejšnjih časov. Vsaj pa še tudi sedaj traja ta prehodna doba (Uebergangsperiode), ko priprost kmet ceni kolikor toliko, le učitelja organista, in sicer tacega, ki bi mu v enomer pete zgačkal v cerkvi, a učitelja in uzgojitelja pa tako malo, ali pa nič.

Po tem ovinku pa pridemo še le do prave rešitbe zgornjega vprašanja in to je: „Kako pa naj učitelj deluje, da bo tem trem oviram v okom prišel, in da bode ljudstvo pravi pomen zadobilo o šoli in učiteljskem stanu, in da bodo učitelja spoštovali šolski otroci, njihovi stariši in vsa občina?“ — Tukaj velja dvoja: Učitelj naj deluje v tem oziru naj prvo na šolske otroke, in drugič: po teh na njihove starše. To pa je težavno, le pomislimo: Učitelj dobi navadno na ljudski šoli celo trumo neotesanih in nevednih otrok. Ti so tedaj njemu izročeni v izrejo in poduk. Koliko se mora učitelj truditi, predno odpravi slabe razvade in nerodnosti pri teh otrocih. To se pa le doseže, če ima učitelj pravo ljubezen do svojega poklica, če je vztrajen pri tem težavnem opravilu,

*) Po nekaterih, a ne po vseh. Vr.

če je sam dostojno izobražen, in če je sam popolen izgled v vsem tem kar uči. Pri tem naj se ravna učitelj po teh pravilih:

1. Precej iz začetka naj si prizadeva, da bodo učenci nad njim spoznali učitelja in očetovega namestnika, zaradi tega ga spoštovali pa tudi ljubili in mu zaupanje skazovali.

2. V dosego tega mora biti učitelj strogo nobenostransk (unparteiisch). Njemu naj bodo vsi otroci enaki, bodisi bogatih ali revnih starišev. Le kdor je priden in se lepo vede, naj ima prednost pred družimi. Otroci kaj kmali zapazijo, ako se učitelj bolj peča z otroci bogatih in imenitnih starišev, a revne pa prezira, — in učitelj je za vselej ob veljavo pri učencih in njihovih stariših.

3. Učitelj naj vedno dosledno in natančno to tirja od otrok, kar zapoveduje, kajti, kako hočejo otroci spoštovati onega učitelja, ki bi danes to nevsmiljeno tirjal od otrok, kar zapoveduje, jutri pa že ali odjenjeval, ali pa celo preziral, če se stori ali ne?

Ako si pa hoče učitelj, kakor se je reklo, po šolskih otrocih tudi pri njihovih stariših veljavo zadobiti, bo to dosegel, če si prizadeva, da vadi otroke v lepem vedenji, ne le v šoli, ampak tudi zunaj šole in doma, in da jih nauči mnogo koristnih vednost, ktere bi bile naj bolj potrebne za življenje. Zraven tega naj pa otroke vedno spodbuja, da naj to, kar so v šoli lepega slišali, tudi doma svojim starišem povedo, in da naj se tudi doma tako vedejo, kakor v šoli slišijo, da so namreč: vbogljivi, mirni, priljudni, pridni. i. t. d.

Če učitelj tako dobro šolo vredí, bodo stariši kmali zapazili, da se otroci res kaj koristnega v šoli učé, in da se lepše obnašajo, kakor prej, tedaj bodo gotovo začeli šolo vedno bolj ceniti, ter učitelja spoštovati. Izpredvidili bodo, da je šola koristna naprava, da je učitelj njihov dobrotnik, ki se za blagor njihovih otrok toliko trudi, raje bodo svoje otroke pošiljali v šolo, in napačni pojmovi o šoli in učitelju bodo vedno bolj zginjevali.

Pa tudi ne le pri stariših šolskih otrok naj si prizadeva zadobiti učitelj veljavo in spoštovanje, temuč tudi pri družih, vsaj dobromislečih srenjčanih. K temu pripomore poleg zgoraj rečenega pred drugim hvalvredno in lepo obnašanje učiteljevo v vsakdanjem življenji. Učitelj naj bode sè srenjčani, kar je prav, ne preveč pobratimski, pa tudi ne preveč preosorno enostransk. Njegovo obnašanje sè srenjčani naj bo odkrito-serčno, neprisiljeno, prijazno, zmiraj naj bo vedrega duha. Vsacemu naj rad postreže z dobrim svetom in z družim, kolikor mu je mogoče. Lepa prilika zato se učitelju ponudi, ako je izurjen in izveden v sadjereji, čebelarstvu, sviloreji in umnem kmetijstvu, da pri vsaki priliki podučí svoje ljudi v kaj boljšem, naj razlaga nove iznajdbe, posebno v kmetijstvu in druge novice, ki se godé po svetu, samo politiko naj pusti pri

miru, z eno besedo, naj si prizadeva pri vsaki priliki širiti omiko v svojem kraju. Zato je pa neobhodno potrebno, da učitelj sam mnogo bere in poskuša, ter se vedno vsestransko izobražuje. Ker pa tudi na učitelja rado vse gleda v občini, zapazi se ravno zato precej vsaka napaka pri njem. Treba je toraj, da se zderžuje vsake strasti kakor so: pijančevanje, igre i. t. d. Pa tudi v svojem družinskem življenji naj bi bil učitelj dober zgled občini, kajti šolska okna so velika, skozi nja vsaki rad notri pogleda. Če se toraj tam notri zapazi prepir, kletev, nesloga in kaj enacega, mahoma gre to od ust do ust, in izpodjeda spoštovanje do učitelja pri občini.

To bi bila nekatera važnejša vodila, kako si more učitelj zadobiti veljavo in spoštovanje pri šolskih otrocih in njihovih stariših, in če je to dosegel, je tudi zato dobro, da stariši ne verujejo precej svojim otrokom o učitelju, posebno kadar bi bili v šoli kaznovani, marveč stariši poprašajo prej učitelja o tem, kako in kaj? Znano je, kolikrat daje prav to povod velikim razpertijam, prepiru, jezi, med šolo in domačo hišo, da celo osebnim napadom na učitelja.

Ako se toraj učitelj po vsem tem ravna, in zraven svoje dolžnosti vestno in natanko spolnjuje, pridobil si bo veljavo in spoštovanje pri šolskih otrocih, njihovih stariših in pri vsi občini.

Geometrijsko oblikoslovje in njegovo združevanje z risanjem.

Govoril o tem pri okrajnem učiteljskem zboru ljubljanske okolice Janez Levec.

(Dalje.)

Glavno pravilo se torej glasi: oblikosloven poduk naj bode nazoren, t. j. učencu, ki smo ga jeli v oblikoslovji podučevati, moramo dati priliko, da geometrijske oblike v konkretni podobi gleda, da tipa, meri, deli in sestavlja; tako ga pripeljemo od ogledovanja oblik do njih pojma, od skušnje do pravila, od pravila do njegovih posledic, od konkretnega do abstraktnega. „Die mathematischen Wahrheiten liegen zwar tief im Menschengeiste, pravi Gräfe, aber sie müssen sich erst an den Anschauungen des äußern Sinnes entfalten und der Mensch kann nur durch diese sich jener bewußt werden“. Ne smejo se torej učenci v geometrijo vpeljevati, tako, da se jim pravijo vednostne definicije te ali one oblike, ali da se jim narekujejo pravila in stavki, kojih ne razumo. Tak poduk bi bil nenaraven in ne ravnali bi se po Ruso-vovem izreku: „man lasse das Kind im Kinde sein“, ampak pregrešili bi se zoper človeško naravo. Torej razkazovanje in ogledovanje predmeta v dejanji je prvo. „Najprej reč, potlej znamenje ali besedo“, je uže staro pedagojsko pravilo. Da se pa to doseže, nam je pa skrbeti za izdatna nazorna sredstva. Jedno izmej teh, koje se rabi

na prvej stopnji oblikoslovja je predstavljanje geometrijskih (oblik) predmetov z rokami v zraku, ta vaja se da vzlasti pri risanju s pridom uporabiti. Obstoji pa v tem, da se podoba geometrijskega predmeta v zraku z roko opiše. Premikanje roke v enaki višavi od leve na desno, ali od desne na levo predločuje vodoravno lego, od spodaj naravnost na vzgor ali narobe, pa navpično lego, i. t. d. Te vaje se imajo vzlasti gojiti pri poduku o točkah, črtah, kotih in čveterokotih. Priporočale bi se te tudi zaradi razlike in zanimivosti v poduku, in se dajo v taktu izpeljevati, pospešujejo pa vzlasti red, točnost in pazljivost.

Drugo sredstvo predstavljanja, katero je vzlasti Froebel gojil, je pokladanje ali zlaganje (sostavljanje) palčic, vgodno ne samo geometrijskemu oblikoslovju, temveč tudi risanju. Palčice ali šibice so 2, 3 ali $4\frac{1}{2}$ m dolge in malo debeleje, kakor žveplenka. Z njimi naj učenci v klopeh, kakor tudi učitelj, kateri z bucikami na šolski tabli palčice pripenja, zlagajo kote, tri- in čveterokote in druge podobe. Marsikateri stavek iz planimetrije se da z njimi prav nazorno in konkretno dokazati, kakor n. pr. stavek iz skladnosti ali stičnosti trikotov, da tri strani trikot popolno določujejo, in sicer na ta način. Najprej se vzamejo 4 palčice, koje se na koncih staknejo in se učencem pokaže, da se iz štirih palčic, torej tudi iz štirih strani da več različnih čveterokotov sestaviti. Potlej se ena teh palčic odloži in učenci se prav konkretno, t. j. z lastnimi očmi prepričajo, da tri strani velikost trikotovo popolnoma določujejo in da se da s tremi stranmi le jeden trikot sestaviti. — Razen tega da take vaje predstavnost obrazujejo in da vadijo v predstavljanji nam te palčice tudi v to služijo, da nam po svoji različni dolgosti pojme „dolga, kratek“ potlej jednoto mere, colo ali centimeter in število od 1 do 10 posredujejo.

Tudi s tako zvanimi pregibalnimi kvadratnimi listki (Faltblättchen) se dajo stavki iz geometrije učencem prav vidno dokazati. Z njimi se dajo ploščadi, deljenje vštricnikov ali paralelogramov prav nazorno predstavljati. Tako na pr. se s takimi listki prav lahko dokaže, da je trikot polovica kvadrata, s kojim ima enako podkladnico (ali basis) in jednako visokost, če se listek po prečki (ali diagonali) pregane. Na ta način se dajo tudi druga pravila predstaviti.

Ravno taka, kakor s pregibalnimi listki je tudi z izrezovanjem oblikoslovnih podob iz papirja. Tudi z njimi se dajo mnogi stavki iz planimetrije nazorno predočiti.

Da je premer za $3\frac{1}{7}$ manji, kakor obod krogov, da je premer v razmeri k obodu kakor število 7 k številu 22 se nazorno dokaže, ako se nit okrog kacega škripca ali kolesa ovije. Ob jednom je učenec tudi zvedel, na kak način se iz premera kacega debela njegov obseg ali narobe izvé. — S tacimi in enacimi sredstvi, s kojim ne sme biti učitelj nikoli v zadregi, mora učencu vsak stavek konkretno posredovati. Ko pa pri-

demo iz planimetrije v stereometrijo moramo zopet ravno tako postopati; tudi tukaj se moramo fizičnih sredstev posluževati, kakor na pr., da učenci telesnine iz dratu, ila, lesa ali debelega (sklejenega) papirja narejajo in na njih naj spoznavajo ogle, robove, stala, stranske plati itd. Vselej in povsodi se mora pričeti z ogledovanjem in od njega naj se napreduje k abstraktnemu opazovanju.

Ne manj važen pogoj vspešnega poučevanja ne samo pri oblikoslovji, temveč pri vsacem predmetu je, da se opazovanje ali ogledovanje pričenja z najbolj jednostavnimi ali najprostejšimi objekti in da se vedno dalje pomika k bolj sestavljenimi, t. j. od lahkega do težjega, od znanega do neznanega, od bližnjega do daljnega. Pozneje ogledovanje ne sme biti zdatno težje od prejšnjega. Če se držimo tega pravila, množe se zmožnosti učencu, da ne vemo kedaj, in kmalu mu bode mogoče: razumeti in si v glavo vtisniti tudi bolj zapleteno ogledovanje. To je jedino prava pot, po katerej je hoditi, in poduk, ki nij tako vravnan, se pozneje ostro maščuje, kajti „natura saltum non dat.“

Nastane pa tukaj druga težkoča: težavno je vselej določiti, kaj je res laglje, kaj teže, kaj je otročjemu duhu in razumu bliže, kaj dalje. Treba je učitelju psihologične izobraženosti, da ve vselej pravo zadeti. — Uže kar se tiče pričetka v geometrijskem poduku niso vsi pedagogi jednih mislij. Nekateri pričenjajo spiramido, „Graser“ z modelom ali kalupom hiše, „Tobler“ z ravnilom, drugi zopet s knjigo, s stensko tablo, naj več jih je, ki začenjajo s kocko, skoro vsi pa s telesom, čegar podobo bi moral učenec opazovati, da bi potem posnemal (abstrahoval) geometrijske oblike in pojme, kakor točko, črto, ploščad. „Pestaloci“ pa začenja z ravno črto. „Zerrener“ in „Gräfe“ pa celo s točko.

Ker se pa prava spretnost v geometrijskem predstavljanji stoprav pri točki in čerti pričenja, se mora pa tudi poduk tukaj pričeti. Pričenjanje s telesom nij torej nič družega, kakor vvod v poduk. Ali meni se dozdeva takov vvod težji, kakor poduk sam in „Gräfe“ pravi v knjigi „Geometrische Anschauungslehre“ o tej zadevi tako le: „Mit der Anschauung des Punktes, als der einfachsten muß der Anfang gemacht werden. Die Methode ist also rein synthetisch. Mit der Betrachtung des Körpers anzufangen, wie in neuerer Zeit viele thun, scheint mir darum nicht passend, weil das Kind in dem Alter, in welchem es in der geometrischen Anschauungslehre unterrichtet werden soll (im 9. bis 11. Jahre) noch nicht im Stande ist den Begriff des mathematischen Körpers deutlich aufzufassen und die Begriffe: Fläche, Linie, Punkt davon zu abstrahiren.“ To je torej jako važen razlog, zarad kojega naj se poduk s točko, ne pa s telesom pričenja. Matematična točka je sicer gola nikavnost, ker nema ne dolgosti, ne širokosti, ne visokosti in bi torej ne imela biti predmet oblikoslovji, ali služi nam v geometriji sploh v to, da nam znači kak kraj ali

kako mesto v prostoru, zato se mora tudi vidno predstavljati. Ogledovanje ali razkazovanje točke je le gledé lege dveh ali treh točkov mogoče. Od točke se, stopinjo za stopinjo, napreduje do črt, kotov, podob vstričnic. Da nij treba otrokom praviti nikakih vednostnih razlagovanj ali definicij o točki, kotu itd., se samo ob sebi umeje. Kajti take definicije si pridobomo le po abstraktnem mišljenju pri ogledovanju prostornin. S točko, črto, kotom se otroci seznanijo, da se jim na tablo narisa in reče: to je točka, to je črta, to je kot, ali pa naj se z navedenimi palčicami predstavljajo. Ker se pa morajo geometrijski predmetje tudi risati, treba je tudi, da se oziramo na mehanično spretnost ali zmožnost učencev, da se bomo res po pravilu ravnali: od lahnejega do težjega. Zarad tega bomo prej jemali čveterokot, kakor trikot, ker tega učenec laglje narisa, kakor prvega; ravno iz tega razloga ga bomo prej seznanili s pravilnim šestokotom, kakor s pravilnim petokotom, z nejednako — stranim trikotom prej, kakor z enakostranim, dasiravno vednostna vredba geometrijska drugače zahteva. Sploh se ima gledati na to, da je poduk zmožnostim učencev primeren, da ni preobširen.

(Dalje prih.)

Dopisi in novice.

— **Iz Dunaja.** (dop.) Letošnje leto je dalo dunajskim ljudskim in srednjim šolam mnogo — premnogo otrok. Po vseh šolah so vsi razredi prenapolnjeni, posebna gnječa je pa po meščanskih šolah. Tako n. pr. je moral krajni šolski svet v drugem mestnem okraji letos na novo 17 paralelnih razredov odpreti. Da pa ne bode kdo mislil, da je na Dunaji premalo šol, omenim, da je tu 14 deških in 14 dekliških meščanskih šol, potem 41 deških in 42 dekliških ljudskih šol, in 4 mešane šole, tedaj vseh skupaj 115 šol. Od teh jih je v prvem mestnem okraji 10, v drugem 19, v tretjem 14, v četrtem 10, v petem 9, v šestem 14, v sedmem 14, v osmem 9, v devetem 11 in v desetem 5 šol. Med temi pa niso neštevilni privatni instituti, katerih po Dunaju vse mergolj.

Tudi srednjim šolam je doneslo letošnje leto mnogo učencev. Brez števila se jih je moralo podati nazaj v ljudske šole, ker tam ni bilo prostora za-nje. Najbolj plodovito je pa bilo to leto za žensko pripravnico. Vsako dekle že hoče biti učiteljica. Ženski spol hoče le učiti; ali nastane vprašanje: kdo se bo pa naposled učil, ker bo manjkalo mater? Tudi najboljša učiteljica ne more biti dobra mati. Ako porablja svoje moči v šoli, ji jih ne ostane nič za svoje otroke, ako jih kaj ima (kajti kakor je znano, se smejo učiteljice tudi možiti). Kako pravičen je pač, ako ravno že zastarani izrek: Ženska ima namen postati mati in družega nič.

Na dunajski pedagogiji se jih je vpisalo letos okoli 230 učiteljev in učiteljic. Koliko jih bode vztrajalo do konca leta, o tem bodem poročal pozneje.

Kakor se sliši, ne misli dunajski mestni magistrat nobene meščanske šole več sezidati, ampak kar bode novih nastalo, se bodo imenovalle vse ljudske šole in sicer po številu razredov: petrazredne, šest-, sedem- in osemrazredne.

Dunajski filistri prav radi kritikujejo šolstvo, pa ne le samo ustmeno,

ampak tudi po vseh umazanih, sleparskih, judovskih lističih. Vsak tak »after-pedagog« meni, da je le njegova misel (»seine Ansicht« ali »sein Gutachten«) edina prava. Ali blamirajo se tako, da je joj! Poznanja vredno pa je to, da se nobeden previden človek ne zmeni za to kritikovanje, češ, saj oslovski glas ne gre v nebesa. To jih pa tudi najbolj jezi. Jako čudno je pa, da se ti »after-pedagogi« jako potegujejo za učiteljice, katerih nihče drug tu ne mara. »Gospodje so vse kaj družega, pravijo, kot te frajlice«.

(Ako že morejo ženske biti pri učiteljstvu, naj bi se jim ženske šole izročile, tam bi bile bolj na svojem mestu, kaj če ženska pri živih, razposajenih dečkih.)

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta dné 5. oktobra 1877.** Učenik na gimnaziji in drugi na realki sta se stalno umestila in dobila naslov profesor.

Poterdilo se je, da se na dvorazredni šoli v Komendi vpelje poldnevno podučevanje, tudi se je poterdilo, da so v Postonjskem okraju postavili nekaj pomočnih učiteljev.

Prošnje za službo učiteljice na ženski vadnici tukaj so bile oddane slav. ministerstvu s primernim nasvetom.

Prošnja učenca na realki za ponavljanje razreda je bila oddana slav. ministerstvu.

Dvema glavnema učiteljema in učiteljici na vadnici se je priznala prva petletna doklada.

Na pritožbo nekaterih sosesk zoper razsodbo c. k. okrajnega šolskega sveta zaradi razdelitve naklada za šolsko stavbo, overgla se je razsodba c. k. okraj. šl. sveta.

Zastran nagrade za podučevanje v kerščanskem nauku na 4razredni ljudski šoli se je ukazalo, da se ima nadalje pozvedovati.

Da se uravna nagrada za verouk po ljudskih šolah, volil se je odsek, ki ima snotek pretresovati.

Plača na dvorazredni ljudski šoli v Litiji se je določila na 500 in 450 gl.

Učitelji: Vincent Kmet za sv. Lovrenc na Temenici, Anton Jereb za Vodice in France Jurman za Nemško-Loko, so bili stalno umestjeni.

Pozivi in prošnje za olajšanje kazni zastran šolskih zamud, za nagrade, za posojilno izplačevanje, in pripomoč so bile rešene.

— **Iz seje c. k. dež. šl. sveta dné 18. oktobra 1877.** Osnova za izpeljavo postave 20. junija, ki se tiče podučevanja v verouku na javnih ljudskih šolah in troška za to, ima se poslati knezoškofijskemu ordinarijatu v pozvedenje (Gutachten).

Dvorazredna ljudska šola v Višnjigori, Žužemberku in Dernovem (na No-tranj.) se ima razširiti s početkom šl. leta 1878/9 na trirazredno, tretjemu učitelju se priznava 400 gl.

Podpora pri kranjskemu deželnemu odboru za zidanje šole v Srednji vasi v Bohinju je bila nasvetovana iz normalnega šolskega zaklada.

Za stalnega učitelja je bil poterjen Janez Uršič iz Tunjec in Karol Kristof za Planino (Stockendorf).

Prošnja padlega abiturienta za izvanredni izpit še jedenkrat, a le iz jednega predmeta je bila predložena slav. ministerstvu.

Tretjo kvinkenijo sta dobila dva profesorja iz gimnazije.

Definitivno je bil poterjen učitelj na realki z naslovom profesor.

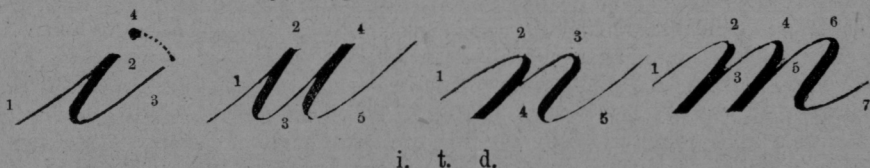
Prošnje za zlažsanje kazni zaradi šolskih zamud, za oproščenja šolnine, za

posojilno splačevanje plače, za nagrado in denarno pripomoč so se reševale. Metelkove stipendije so bile odločene šestim ljudskim učiteljem.

— **Slovensko učiteljsko društvo.** (Konec.) II. Kako bi se vravnale sedanje šolske knjige. O tem poroča vodja g. A. Praprotnik. (Glej vvodni članek). Razgovor je bil zelo živahen in g. Levičnik je med drugim o novem abecedniku nasvetoval posebno:

1. Naj bi bil novi (kedaj?) Abecednik ilustriran, za kar naj bi se rabile take slike, ki služijo dobro kazalnemu poduku.

Posamezne pisne čerke naj bi bile v Abecedniku narejene v mali in tudi v večji obliki, ter naj bi se s tem združil tudi navod, kako naj učitelj uči otroke pisati po taktiranji, na pr.:

3. Prestop od dveh-čerknih na tri- in več-čerkne zloge naj se polahka, ker to v starem dosedanjem Abecedniku prizadeva silni trud. (Sicer pravi g. L., da bi bil pripravljen za preuredbo Abecednika sodelovati toliko, kolikor bi bilo v njegovi moči). Nasvet g. L. je preuzročil živ razgovor, ker so bili nekateri zoper slike po šolskih knjigah. O I. Berilu misli g. B., naj bi se le nekatera berila nadomestila z drugimi, preveč moralizirati po berilih tudi ne gre, vsaka reč na svojem kraji in ob svojem času i. t. d. Nekateri so želeli v II. Berilu več zgodovine; naravoznanstvo bi nekako zadostovalo i. dr. (*Šolske knjige so bile na dnevnem redu 1. deželne učiteljske skupščine l. 1874 in bodo beržkone tudi v bodoči, ki vtegne biti prihodnje leto; takrat se bode stvar gotovo vsestransko pretresovala in konečno določila. — Ker so pa šolske knjige polje, na katerem učitelj dela in se trudi, je tedaj razgovor v tem prav primeren in priličen, ne le vradnim, temveč tudi zasebnim učiteljskim skupščinam. Iz tega uzroka smo to postavili danes na dnevni red.*)

III. »Kako se goji petje in godba po selskih ljudskih šolah«. O tem obširno poroča g. Stegnar, ki je ob svojem času nasvetoval stenske table, iz katerih bi se učitelji urili in vedno vadili peti po notah, da bi sčasoma postali spretni, zanesljivi pevci, in otroci pa, da bi se tudi naučili peti na podlagi notne sostave, ali da bi si dobili toliko pojmov o umetelnem petji, da bi bila pot oglašena do višega muzikalnega izobraževanja. Vse to predavanje bode objavil »Učit. Tov.« Posebnih debat na to ni bilo, ker referent g. St. je omenil mnogih razmer in se je oziral na obilo okoliščin; a vsi navzoči so tudi spoznali, da njegovi nazori o tem so bolj ideal, po katerem se ima truditi učitelj. Smoter ali cilj se mora na vsak način nekako višej postaviti, da se v srečnem položaji vendar nekaj doseže, saj je tudi Napoleon rekel: od svojih ljudi več zahtevam, kakor morejo storiti, to pa zato, da vsaj toliko store, kolikor morejo. —

Ko bi na pr. vlada pošiljala posebne nadzornike za poduk v »godbi« kakor je svoje dni poslala nadzornika za risarski poduk, bi se godba bolj gojila po učiteljskih. Po drugi strani imajo pa kandidatje za učiteljstvo toliko naukov, da jim oprav preveč časa ne ostaja za godbo.

Ker samostalnih predlogov ni bilo, so se volili pregledovalci računov g. g.: Kogej, Kovšča in Stanonik. V odboru so poprejšni g. g.: France Go-

vekar (predsednik), Blaž Kuhar (podpredsednik), Ivan Tomšič (blagajnik), Matej Močnik (tajnik), J. Borštnik iz Šmarije, J. Čenčič iz Kamnika, Ivan Lapajne iz Ljutomera, Andrej Praprotnik in Feliks Stegnar iz Ljubljane. Predsednik sklene zborovanje s primernim nagovorom in na versto pride:

„Narodna šola“. Predsednik g. Feliks Stegnar razdeli navzočim letni račun preteklega leta (glej »Učit. Tov.« l. 19. str. 300—301) in prideva posameznim točkam računa nekaj pojasnil in potrebnih dostavkov. V primeri k pretečenemu šolskemu letu je bilo delovanje obširneje radi večje vdeležbe, zlasti, kar se tiče zahtev, ki so jih udje stavili do društva. Manj vgodno pa se mora zaznamovati število poedinih dobrotnikov, dasiravno jih je društvo posredno po predavanji v ljubljanski čitalnici mnogo imelo. To predavanje osnovano po posebnem odboru, so izvrstno rešili g. profesor Šuklje, g. doktor Šavnik, g. Janko Kersnik in g. slikar Ivan Franke. Slava jim! Želimo le, da bi tudi letošnje zimsko sezono rodoljubni gospodje osnovali take podučne govore, ki kažejo občinstvu krasoto domačega jezika v znanstveni razpravi viših predmetov, in ki mu dajo priliko zajemati lepega nauka ter se zanimati za višjo izobraženost. Razun te koristi, ki jo imajo slušatelji sami, pa store ob enem »dobro delo«, ki neprecenljiv sad obrodi. Za doneske dobi učeča se mladina učnih pripomočkov; s tem ji je nauk mogoč in poljšan. Noben darček, ki ga društvo sprejme, ni zaveržen. Revnemu učencu pride gotovo v korist. Nepotrebno zaveržen ni nijeden novc, kar sicer ni vselej pri podpori revežev. Kdor kaj N. šoli daruje, sme dejanske zahvale preverjen biti, dasiravno obdarovanec ne ve, kdo je njegov dobrotnik in komu veljajo serčna čutila, katerih skipi otroško serce po daru razveseljeno. Kako prijetne občutke ima tudi učitelj videvši, da se mladina raduje prijetih učnih pripomočkov! Koliko uspešne spodbude do marljivosti rode darovi učencem razdeljeni!

In le na Vas učiteljih je, da tako veselje mladini mnogokrat napravite in da ji večkrat veselje do učenja v serce sadite. Toraj nabirajte, dragi tovariši, skozi leto in dan novce, vsaj veste pomen pregovora: »Zerno k zernu pogača i. t. d.« Jaz mislim, da ni preveč, ako zahtevam, da vsak učitelj na mesec nabere saj 10 novcev. Leto prinese goldinar in 300 učiteljev pa 300 glđ. Mar ni lepa svota? (Dalje.)

— **Imenovanje.** Gimnaz. ravnatelj v Gorici g. dr. Janez Cindler je postal deželni nadzornik za realistične predmete po srednjih šolah na Štajerskem, Kranjskem in Koroškem; stanuje v Gradcu. Stopa tedaj mesto g. dr. M. Vrečkota v kranjski deželni šolski svet.

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na enorazredni ljudski šoli v Šmartnem pri Kranji z letno plačo 450 glđ. in prostim stanovanjem. Prošnje s potrebnimi dokazi do 20. decembra 1877 pri krajnem šolskem svetu v Šmartnem.

C. k. okrajni šolski svet v Kranji 25. oktobra 1877.

Premembe pri učiteljstvu.

Na Kranjskem. Gdč. Marija Schulz iz Ptuja na Štajerskem, na žensko vadnico v Ljubljano.